

Teadmussiirde programm põllumajanduse, toidu ja maamajanduse tegevusvaldkonnas

Programmi juhtkogu koosolek

PROTOKOLL

13. november 2023

Osalejad programmi juhtkogu liikmed: Aret Vooremäe, Hendrik Kuusk, Jane Mättik (veebis), Kerli Ats, Merit Mikk, Olav Kreen, Sirje Potisepp (veebis), Tanel-Taavi Bulitko, Ants Noot, Tõnis Tänav.

(Kaja Piirfeldt andis oma hääle Kerli Atsile, METKi esindaja puudus).

Osalenud programmi elluviijad ja kutsutud: Anna Marie Reimann, Hanna Raidvere-Sepp, Hanna Tamsalu, Liisa Laanemets.

Päevakord:

1. Teadmussiirde programmi 2023. aasta tegevused
2. 2023. aasta tegevuste muudatuste otsustamine
3. 2024. aasta ettepanekute ülevaatamine
4. 2024. aasta tegevuskava kinnitamine

Koosolek on otsustusvõimeline: kohal või esindatud on 10 häält 11-st.

1. Teadmussiirde programmi 2023 a tegevuste ülevaade

ÜhendPIP-2 ehk uue programmi raamleping allkirjastati 21/22 veebruar 2023. aastal, hankeleping 30. mail 2023. Kogu programmi eelarve on 1 700 000 eurot. Kokku on viis kogu (juhtkogu ja nõukogu), osadel kogudel mitmed teemad (nt juhtkogul – horisontaalsed teemad, digipöörde soodustamine, ühistegevus ja muud teemad; maaviljeluse nõukogul – taimekasvatus ja aiandus), teised on omaette (nagu loomakasvatus-, toiduohutus- ja mahemajanduse nõukogu) ning ÜPP abinõude tellimuse annab sisse Regionaal- ja Põllumajandusministerium ise, meil otsustamise kohta ei ole.

Ülevaade ÜhendPIP-2 raames 2023. aastal digi, horisontaal ja ühistegevuse teemavaldkondades elluviidud tegevustest esitas projektijuht Hanna Tamsalu (vaata slaidid).

Ühistegevuse valdkonnas toimunud või tulemas 1 õpiring, 4 taskuhäälingut.

Ühistegevuse valdkonnas tegemata ja vajalik on tühistada või järgmisesse aastasse **edasi lükata**:

- Infopäevad (lootus oli kasutada teadustööde materjale, mis ei valminud õigeaegselt)
 - Biojätmete väärindamine Kagu-Eesti piirkonna näitel,
 - Põllumajanduse biojätmete ja kõrvaldsaaduste ühise väärindamise,
 - Hoiu-laenuühistute omapärad ja nende kasulikkus maapiirkondades.
- Infopäev – Kogukonnaenergeetika edendamise võimalused maapiirkondades.

Digipöörde valdkonnas toimunud või tulemas 5 infopäeva, monitooringusüsteemi arendamine (kohustuslik), 1 konverents, 1 täiendkoolitus.

Digipöörde valdkonnas tuleks **tühistada**:

- Infopäev veebis välislektoriga – Digitaliseerimine maamajanduses,
- Infopäev ettevõttes – Agrorobotika näited,
- Õpiring – Farmi-tööstuse-riigi koostöö.

Horizontaalsete teemade puhul peaks saama tellimuse täidetud (2 konverentsi, 7 infopäeva, artiklid ja häälingud, videoloeng ja teabesalve haldamine). Infopäev Raha juhtimine muudetakse Noorte põllumajandustootjate tegevusega alustamise äriplaani temaliseks infopäevaks.

Koosoleku järgselt otsisime võimalusi 2024. aasta eelarve säästmiseks. Programmi ÜhendPIP- 1 juhtkogu otsusega ja hankelepingu muutusega on võimalik tõsta sinna ümber kaks tegevusrida:

- artiklid infokirjas Tark Talu – 3 tk
- artiklid infolehes Põllumajanduskoja Euroopa Teataja – 2 tk

ÜPP valdkonnas toimunud või veel tulemas 5 infopäeva, 1 koolitus, 1 õppereis, 2 esitlust, 1 konverents. ÜPP valdkonnas läheb **muutmisele**:

- 4 maaparandustoetuse infopäeva (REM soov tühistada 2023. aastast),
- 2 kriisijuhtimise ETO infopäeva (REM soov tühistada 2023. aastast),
- karjatervise koolitus lihavesisekarjades – sügishooaeg ehk pool (vaja muuta kogus 0,5 sobivamaks täpsete koolitustundidega),
- teabematerjal maaparandusest kraavi korrastamisel (tegijad soovivad suuremat tasu kui ühikmäärad võimaldavad).

Esitatud materjal protokollis Lisas 1 (slaidid)

Arutelu:

- Ürituste võimalusi on palju ja pigem nõ põllumehed, kes tahavad üritustele minna, ei jõua igale poole. Palju energiat läheb reklaamimisele, et kasvõi miinimum arv osalejaid kokku saada. Võibolla tasuks üritusi vähem teha.
- Raha peaks olema ka info loomisele, mitte ainult levitamisele. Sisupool jääb vahel lahjaks. Peaks vaatama, et jääks mõistlikult tasakaalu.
- Ühistegevuse neli infopäeva on kõik täiesti omaette teemad ja kõik on väga vajalikud. Bioenergeetika infopäevad – kuidas väiksemate ettevõtete pealt jätkusuutlikult biogaasijaamu saada. Hoiulaenuühistud – need on meil praegu olemas, kui nad ei saa piisavalt suurt tuge, võib juhtuda, et nad võivad otsa saada, seega infopäeva läbiviimine on väga vajalik.

Teadussiirde programm põllumajanduse, toidu ja maamajanduse tegevusvaldkonnas

2. 2023. aasta tegevuste muudatuste otsustamine

Esitatud muudatusettepanekuid hääletati järgmiselt: poolt 9, vastu 0, erapooletu 0 (kokku 11 häält juhtkogus, üks puudu üks volitatud).

Otsus: kinnitada tellimuse vähendamine järgmiselt:

- Tühistada ühistegevuse 4 infopäeva tegevuste nimekirjast (Biojätmete väärindamine Kagu-Eesti piirkonna näitel, Põllumajanduse biojätmete ja kõrvaldsaaduste ühise väärindamise, Hoiu-laenuühistute omapärad ja nende kasulikkus maapiirkondades, Kogukonnaenergeetika edendamise võimalused maapiirkondades).
- Tühistada digipöörde valdkonnas 2 infopäeva ja üks õpiring (Infopäevad - Digitaliseerimine maamajanduses ja Agrorobotika näited, Õpiring – Farmi-tööstuse-riigi koostöö).
- Tühistada horisontaalses valdkonnas 3 artiklit ajakirjas Tark Talu ja 2 infolehes Põllumajanduskoja Euroopa Teataja.

3. 2024. aasta ettepanekute ülevaatamine

2024. aastaks oli võimalus tegevuste ettepanekuid teha konsortsiumi partneritel, läbi pikk.ee ankeedi kõigil huvilistel, lisaks andsid oma soove edasi erinevad organisatsioonid ja konsulendid. Ettepanekuid vaadati üle 9. novembri 2023. aastal ÜhendPIPi nõukogude esimeeste istungil. Otsustusprotsessis lähtuti tagasihoidlikust eelarvest, üritati laiahaardeliselt vaadata, et tulemus oleks sisutihe tegevuskava. Kõigi teemavaldkondade 2024. aasta tegevusplaani on esitatud ettepanekuid rohkem kui eelarvet valdkonnas projekti lõpuni järgi on. Kokkuvõtlikusse Exceli tabelisse jäeti nii eelarvesse sisse kui ka välja jäävad tegevused, mis annab hea ülevaate, mis ettepanekud on välja käidud.

Käesoleval istungil vaadati üle tulemused, arutleti ja pakuti oma mõtteid.

Järgmise aasta digipöörde, horisontaali ja ühistegevuse valdkondade tegevuste kava peab olema juhtkogus /nõukogudes kinnitatud ja Tellijale esitatud 1. detsembriks. Valdkondlikud nõukogud toimuvad lähipäevadel, ülevaade kavandatud tegevustest on esialgne.

Esitatud ettepanekud protokollis Lisas 2 (tabel)

Arutelu nii üldiselt kui tabeli alusel:

- ÜhendPIP-2 lõpeb 2025. aasta keskel. Kui kogu eelarve kulutatakse 2024. aastal, ei jää 2025. aasta poolaastaks midagi alles. Mõned üritused (eriti toetustega seotud) on hädavajalikud, mille elluviimiseks 2025. aastaks võiks eelarvet jätta. Samas alati on tegevuskavas üritusi, mis kavandatust tegemata jäävad,.
- REM uurib, kas on MAK (Eesti maaelu arengukava) muude meetmete arvelt raha jäämas järele. Samas on ÜhendPIP-2 puhul tegu raamhankega ja võimalused väikesed. Kui

teadmussirde tegevustega minna juba 2025. aastal AKIS eelarvet kasutama sama hoogsalt, olema AKISe lõpusirgel samas eelarvehädas nagu ÜhendPIPIga praegu.

- Pakuti välja, et võiks teha konverentse vähem. Samas võiks siduda erinevate valdkondade konverentsid, millel teemad on sarnased ja teha üks kontsentreeritud konverents (keskkonna, veetervise ja mulla teemad). Võimalus on ka konverentsi asemel samateemaline infopäev korraldada, mis tuleks odavam. Samas on võimalus ka konverentsile juurde panna osalustasu. Kuigi huvilised ei ole sellega harjunud, võiks proovida.
- Pakuti varianti hajutada tehtud ettepanekud 18 kuu peale, kuna Hankija ootus oli eelarvega hakkama saada kuni 2025. aasta juuni lõpuni. Hanketingimused nõuavad siiski otsuste tegemist kalendriaasta järgi. Tegevuste korraldajad võiks ise otsustada, kuidas nad 12 kuu plaanid paigutada 18 kuu peale.
- ÜhendPIPI on kujunenud selliseks, et ülekaalus on infopäevad ja konverentsid, õpitube jms on tunduvalt vähem. Kas teadmussirde programm peaks olema seda nägu? Kas võiks vähendada konverentse ja infopäevi ning tõsta hoopis ettevõtjate kvalifikatsiooni tõstvate ürituste arvu nt. koolituspäevade või õpiringide kaudu.
- Kuhu teadmussirde programm arenema peaks? Kas konverents on hea viis inimeste arendamiseks?
- Teatud õpiringide huvilisi on palju, osalejate piirarv väike. Suur on huvi ka ettevõtete külastuste vastu.
- Mis on riigi huvi? Riigi raha panustatakse sinna, kus on turutõrge. Lisaks on riigil kaks suunda, mida mõjutada: 1. kindlaid suundumusi ja poliitikaid saavutada läbi teavitamise ja 2. põllumajandus oleks arenev ja innovaatiline. Mõlemat eesmärki oleks vaja täita, eriti seal, kus ettevõtja ise initsiatiivi ei näita.
- Viiakse läbi ka erasektoris teabepäevi jms. Kui osaleja ise maksab, saab ta sisu kontrollida ja ei teki valehäbi küsimusega, kas see üritus õiget eesmärki täidab.
- Planeerimine peab algama tagasisidest. Kuna nüüd on kõik valdkonnad ühte ülevaatlikku kohta kogunenud, siis Eesti riigil/METKil peaks olema parem tagasiside mehhanism, mida sektor soovib ja mis on finantseerija ootus. Mida on vaja saavutada ja teha. Vaja on rohkem tähelepanu, kuidas tagasiside mehhanismi meetodikad saaks paremini tööle. Kuigi AKIS täidab seda osa, peab ka ÜhendPIPI kaudu süstemaatiliselt vajadustega tegelema.
- Arutleti järeelvaadatavate ürituste teemal. Miks ei ole kõik veebiüritused salvestatud? Ärisaladuste pärast ei soovita salvestada, lisaks ka mitmed lektorid ei ole sellega nõus. Ka koolitustega tuleb probleem, et kui õpetatu on veebis, võib edasine koolitamise vajadus väiksem olla. Kuidas kõike ei saa salvestada, siis suund peaks olema sinna poole siiski.
- Veekaitsepäevad näiteks ei ole ettevõtjate esmane huvi. Vajalikuks on tehtud KSM-iga (keskkonnasõbraliku majandamise toetuse koolituste kohustuslikkus). Võiks veidi „miksida“ erinevaid teemasid, et tullakse kuulama ühte/huvitavat teemat, aga antakse info ka kaasneva teema kohta, mis on tegelikult vajalik. Suur metoodiline väljakutse. METK võiks kõik korraldajad kokku tuua ja aidata kompetentsi arendada, võiks tekkida terviklik lahendus läbi AKISe. Metoodika arendus, analüüsiva kompetentsi tõstmine. Riigi raha eest saaks võimalikult palju erinevaid aspekte.
- Toidutööstustel puudub rahastuse võimalus ürituste korraldamiseks muudest allikatest peale MAK/ÜPP. Võiks olla võimalus üldisematel teemadel üritusi korraldada.

Teadmussirde programm põllumajanduse, toidu ja maamajanduse tegevusvaldkonnas

- Õpiringid on kallid ja osalejaid on vähe, võrreldes konverentsidega. Õpiringides ei ole võimalik ka üldisemaid teemasid üles võtta. Ehk tegelikult infopäevad ja konverentsid on kõik olulised. Ka tagasisides on kinnitatud, et konverentsi väga hinnatakse.
- Infopäev välislektoriga on väga tähtis, välismaalt tuleb väga hea ja uus info. Välislektor teeb ürituse atraktiivsemaks ja huvi kasvab teema vastu. Ühistegevuse valdkonnas on väga tähtis just väliskogemuse näitamine.
- Konverents Digipööre Eesti maamajanduses pigem võiks toimuda. Kuigi võib pakkuda eraettevõtjatele korraldamist, võiks riigil siiski endal olla üks ülevaatlik digipöördete üritus. EPKK mõtleb üle, milline on minimaalne eelarve digipöördete konverentsi korraldamiseks.
- Keskastmejuhi koolitus (toidutöötajatele) on oluline teema, kuid suuremates ettevõtetes loodetavasti saadetakse töötajaid osalema ka tasu eest.
- Künnivõistlus on oluline, annab võimaluse näha ja õppida ekspertidelt mullaharimist. Künnioskused ei ole ebavajalik ka tänapäeval.

4. 2024. aasta tegevuskava kinnitamine

Esitatud ettepanekuid kinnitati konsensuslikult.

Otsus: Kinnitada 2024 tegevuste nimekiri vastavalt lisatud tabelile (lisa 2):

- Horisontaalses valdkonnas läheb töösse 11 infopäeva, 2 konverentsi, 1 täienduskoolitus, 1 esitlustegevus, 6 artiklit ajakirjas, teabesalve haldamine;
- Digipöördete valdkonnas läheb töösse 10 infopäeva, 1 konverents, 2 täienduskoolitust, monitooringusüsteemi haldamine, 4 regulaarset infokirja, 1 video;
- Ühistegevuse valdkonnas läheb töösse 6 infopäeva, 1 konverents, 3 täienduskoolitust, 3 õpiringi.

Lõpusõnad

- Jõutud on konsensusele, kuigi raha vähesus takistab traditsioonilised sisse töötatud üritusi ja meetodeid .
- Ürituste elluvijad otsustavad ise, kas üritusi on võimalik ellu viia hoopis 2025. aastal.

Protokoll saadeti juhtkogu liikmetele kooskõlastamiseks 28.11.2023, vastamise tähtaeg 30.11.2023. Täiendavaid ettepanekuid ei laekunud, protokoll kinnitas 8 juhtkogu liiget. Vastavalt juhtkogu töökorrale loetakse vastamata jätmist nõusolekuks.

(allkirjastatud digitaalselt)

Hanna Tamsalu

Teadmussirde programmi projektijuht

(protokoll põhja vormistasid Anna Marie Reimann ja Hanna Raidvere-Sepp)

(allkirjastatud digitaalselt)

Kerli Ats

Eestimaa Talupidajate Keskkliit,

ÜhendPIP juhtkogu esimees